

МИШЉЕЊЕ

на Закон о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 139/2014)

У вези са одредбама чл. 6., 149. и 203. Закона о осигурању (у даљем тексту: ЗО), које гласе:

Члан 6.

Уговор о осигурању може се закључити и са више друштава за осигурање која су се споразумела о заједничком сношењу и расподели ризика (саосигурање).

Друштво за осигурање може саосигуравати ризике само из оних врста осигурања за које је добило дозволу НБС.

Друштво за осигурање не може у саосигурање примати ризике изнад самопридржаја утврђеног у складу са чланом 7. овог Закона.

Члан 149.

Друштво за осигурање дужно је да управља ризиком тако да обезбеди:

- 1) Саосигурање и реосигурање вишкова ризика изнад максималног самопридржаја*
- 2) ...*

Члан 203.

Ако Народна банка Србије утврди да друштво за осигурање не поступа у складу с правилима о управљању ризиком из члана 149. овог закона, наложиће друштву да усклади са законом, односно да обезбеди:

- 1) саосигурање и реосигурање вишкова ризика изнад максималног самопридржаја;*
- 2) ...*

Са аспекта примене Закона о заштити конкуренције (у даљем тексту: Закон), одредбе којима се утврђује обавеза обезбеђивања саосигурања, представљају разлог за забринутост Комисије, јер саосигурање по својој суштини, представља рестриктивни споразум. Наиме, сходно одредби члана 10. Закона, рестриктивни споразуми могу бити уговори, поједине одредбе уговора, изричитих или прећутних договори, усаглашене праксе, као и одлуке облика удруживања учесника на тржишту, а којима се нарочито непосредно или посредно утврђују куповне или продајне цене учесника на тржишту, што је код саосигурања обавезан елемент споразума. Ово практично значи да би учесници у овим споразумима морали Комисији да поднесу захтев за појединачно изузеће споразума, након чега Комисија у поступку оцењује да ли су испуњени услови из члана 11. Закона, односно да ли споразуми доприносе унапређењу производње и промета, односно подстицању техничког или економског напретка, а потрошачима обезбеђују правичан део користи, под условом да не намећу учесницима на тржишту ограничења која нису неопходна за постизање циља споразума, односно да не искључују конкуренцију на релевантном тржишту или његовом битном делу.

Саосигурање и реосигурање представљају видове екстерног управљања ризиком, кроз диверсификацију ка другим осигуравачима у случају саосигурања, тј. ка реосигуравачима у случају реосигурања. Међутим, саосигурање представља хоризонталну расподелу ризика (на истом нивоу), а реосигурање вертикалну. Код саосигурања, као вида хоризонталне расподеле/диверсификације ризика, не може се занемарити наведена чињеница да се ради о рестриктивним споразумима, јер овај правни однос првенствено подразумева договор саосигуравача око услова покрића и цене осигурања.

Чланом 7. ЗО утврђено је да друштва за осигурање, своје обавезе из уговора о осигурању изнад самопридржаја, морају да реосигурају код друштва за реосигурање са дозволом Народне банке

Србије. Оваква, релативно јасна правила управљања ризиком, доводе се у питање непрецизном формулацијом члана 149. става 1. тачке 1. Закона о осигурању, која упућује на закључак да постоји обавеза друштва за осигурање да примени оба начина диверсификације ризика (и саосигурање и реосигурање).

Иста формулација била је садржана и у члану 125. претходног Закона о осигурању, па Комисија скреће пажњу на то да је управо оваква дефиниција, значајно утицала на њено поступање, односно ефикасну примену Закона. Наиме, у појединим захтевима за појединачно изузеће рестриктивних споразума (уговора о саосигурању) од забране који су достављени Комисији, истицано је да Народна банка Србије од друштава за осигурање тражи, односно да им налаже да саосигурају вишак ризика изнад самопридржаја. **У том смислу, сматрамо да би спорне одредбе Закона о осигурању требало преформулисати, у смислу утврђивања обавезе обезбеђивања реосигурања, али не и саосигурања, које Комисија препознаје као могући, али не и обавезни, вид екстерног управљања ризиком.**

Наиме, начин на који је Закон о осигурању уредио саосигурање, за последицу може имати елиминацију конкуренције са тржишта, што би нанело штету потрошачима, с обзиром да би им била ускраћена могућност избора производа/услуге осигурања, односно могућност, да у зависности од висине цене, изабере учесника на тржишту који пружа услуге осигурања.

У вези са одредбом члана 7. став 6. који гласи:

„Изузетно од ст. 3. и 4. овог члана, друштво за осигурање може целокупан ризик осигурања имовине од елементарних непогода (град, мраз и друге опасности и/или природне непогоде какве су: земљотрес, поплава и суша), као и осигурања финансијских губитака због лошег времена, да реосигура у Републици или непосредно у иностранству“.

Комисија наглашава да су наведени ризици уобичајено допунски ризици у понуди осигурања. С обзиром на то да, према сазнањима Комисије, тренутно на тржишту Републике Србије, само једно друштво пружа услуге реосигурања искључиво ових ризика, а при томе само или преко повезаних друштава претходно не осигурава основне ризике, Комисија ће у наредном периоду са посебном пажњом пратити стање конкуренције у овом сегменту тржишта, како би оценила да ли постоје сметње за улазак других учесника, односно конкурената који би пружали исту услугу.

Учесници на тржишту често теже ограничавању, па и потпуној елиминацији конкуренције, јер од такве ситуације могу имати користи, макар то било и у краћем року. Стога је неопходно јасније дефинисати правни оквир пословања, како би се такво понашање учесника на тржишту на време детектовало и спречило, односно благовремено обезбедила ефикасна заштита конкуренције на овом тржишту.

Напомињемо да мишљење Комисије на Закон о осигурању, превасходно има за циљ побољшање одређених законских решења којима се уређују правни односи на начин који може имати значајне негативне ефекте како на пословање учесника на тржишту и стање конкуренције, тако и на крајњег потрошача ових услуга на тржишту Републике Србије.